

Stortingets utredningsseksjon

Til: (...)

Dato: 09.01.2023

Utredet: (...)

Oppdragsnr: 2022348

Merverdiavgift og sirkulær økonomi

OPPDRAG

Jeg ønsker en utredning på om endring i momskompensasjon/momsendring vil ha en direkte påvirkning til å omstille næringer til mer sirkulært, og om det vil gange forbrukerne til å velge sirkulært.

INNHold

1	Innledning og avgrensning.....	2
2	Forholdet til EØS-avtalen.....	2
3	Om bruk av merverdiavgiftssystemet for å fremme sirkulær økonomi.....	3
4	Skatteutvalget om merverdiavgift og sirkulær økonomi.....	5
5	EU-land med redusert merverdiavgift på reparasjoner av utvalgte produkter.....	8
6	Særskilt om erfaringene i Sverige.....	9

1 Innledning og avgrensning

I oppdraget er det spurt om en «*endring i momskompensasjon/momsendring vil ha direkte påvirkning til å omstille næringer til mer sirkulært, og om det vil gagne forbrukerne til å velge sirkulært*».

Det regjeringsutnevnte [Skatteutvalget](#) viser i «[NOU 2022:20 Et helhetlig skattesystem](#)» til at sirkulær økonomi innebærer at det eksisterer systemer for gjenbruk, resirkulering, returordninger og reparasjoner, samt at det gis insentiver til å velge slike sirkulære aktiviteter.

I oppdragsteksten pekes det på både «momskompensasjon» og/eller «momsendring» som virkemidler for å fremme sirkulær økonomi.

En ordning med «momskompensasjon» for alle forbrukere i Norge relatert til sirkulær økonomi ville trolig være administrativt krevende å innføre og å følge opp.

Det ville for det første innebære at den enkelte forbruker måtte kreve tilbakebetalt merverdiavgift etter å ha kjøpt varer og tjenester knyttet til sirkulær økonomi.

I tillegg måtte skattemyndighetene bygge opp administrative systemer for å håndtere og kontrollere kravene fra forbrukerne.

På bakgrunn av ovenstående sees det i dette notatet derfor kun på «momsendring» som virkemiddel for å styrke overgangen til sirkulær økonomi.

Med «momsendring» siktes det her til at satser for merverdiavgift knyttet til sirkulær økonomi skulle være lavere enn de generelle satsene for merverdiavgift i Norge på 25 prosent, jf. likevel omtale under avsnitt 2 om EØS-rettslige utfordringer forbundet med redusert merverdiavgift for utvalgte varer og tjenester.

I dette notatet tas det ikke stilling til hvor mye merverdiavgiftssatsen eventuelt skulle reduseres med.

Det er imidlertid grunn til å anta reduksjonen i satsen må være betydelig for at tiltaket skulle få vesentlig effekt på prisene for forbrukerne og dermed bidra til å øke omfanget av sirkulær økonomi, jf. nærmere omtale av dette under avsnitt 5 og 6 nedenfor.

En betydelig reduksjon av merverdiavgiftssatsene vil imidlertid også har provenymessige implikasjoner for staten, jf. omtale under avsnitt 3 nedenfor,

2 Forholdet til EØS-avtalen

Det gjøres innledningsvis oppmerksom på at en endring av merverdiavgiftssystemet i Norge reiser EØS-rettslige problemstillinger.

Skatter- og avgifter faller i utgangspunktet utenfor EØS-avtalen. Det norske skatte- og avgiftssystemet må likevel ikke komme i konflikt med EØS-avtalens bestemmelser om bl.a. de fire friheter og [statsstøtteregelverket](#).

Det vises i den forbindelse til at Finansdepartementet høsten 2022 i forbindelse med spørsmål om fritak for merverdiavgift på gjenbruk og reparasjoner¹, viste til at fritak for merverdiavgift kan bli ansett som statsstøtte etter EØS-avtalen. Slik støtte kan ikke tre i kraft før den er notifisert til og godkjent av EFTAs overvåkningsorgan (ESA).

Skatteutvalget viser i [NOU 2022:20](#) til at EU-kommisjonen har presisert at de ønsker at medlemslandene skal kunne bruke merverdiavgiften for å stimulere til økt aktivitet innen sirkulær økonomi.

En endring av gjeldende overnasjonale merverdiavgiftsregler i EU knyttet til differensierte merverdiavgiftssatser for sirkulær økonomi, vil derfor åpne et større handlingsrom også for Norge på dette området.

Det legges her til grunn at dersom EUs overnasjonale merverdiavgiftsregler «hjemler» særordninger for skattlegging av sirkulær økonomi i EU-landene, så kan Norge innføre lignende ordninger.

3 Om bruk av merverdiavgiftssystemet for å fremme sirkulær økonomi

Merverdiavgift er en generell avgift på innenlandsk forbruk av varer og tjenester og har som formål å skaffe inntekter til staten.

Merverdiavgift er følgelig en skatt som belaster forbrukerne og andre som ikke er merverdiavgiftspliktige

Næringsvirksomheter er merverdiavgiftspliktige så lenge bestemte vilkår knyttet til bl.a. formålet med virksomheten, størrelsen på virksomhetens omsetning og type av ytelser er oppfylt, jf. f.eks. følgende [omtale](#)² på Skatteetatens nettsider.

Merverdiavgiftspliktige blir altså ikke (endelig) økonomisk belastet for merverdiavgift siden disse får fradrag for inngående merverdiavgift. Det innebærer også at det heller ikke vil være noen direkte (endelig) økonomisk fordel for disse virksomhetene knyttet til redusert merverdiavgift på utvalgte varer og tjenester, jf. likevel omtalen nedenfor om mer indirekte økonomiske fordeler.

Det sees her bort fra «nullsatser³», eller så lave satser at fradrag for inngående merverdiavgift overstiger utgående merverdiavgift for virksomheten.

---

¹ Se f.eks. Finansdepartementets [svar](#) 24. oktober 2022 på spørsmål fra MDGs finansfraksjon 7. oktober 2022 om mva. på gjenbruk og reparasjon.

² <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/avgifter/mva/>

³ Dette omtales også som «fritak», jf. nærmere omtale av «fritak» her: <https://www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/avgifter/mva/slik-fungerer-mva/forskjellen-pa-fritak-og-unntak-fra-merverdiavgift/>

En slik ordning ville innebære en subsidieordning for sirkulær økonomi ved at staten overførte midler til denne delen av økonomien. Med en forventning om økende omfang av sirkulær økonomi framover, ville dette utfordre merverdiavgiftssystemets betydning som en fiskal avgift på innenlandsk forbruk til finansiering av offentlige utgifter.

Offentlig sektor er ikke merverdiavgiftspliktig⁴ og skal derfor i utgangspunktet betale merverdiavgift.

Store deler av offentlig sektor får imidlertid refundert utgifter til merverdiavgift gjennom ordningene med nøytral merverdiavgift for [kommunesektoren](#) og for [statlige virksomheter](#), herunder [helseforetak](#)⁵.

Dette innebærer at store deler av offentlig sektor heller ikke ville oppleve en direkte økonomisk fordel som følge av redusert merverdiavgift på bestemte varer og tjenester.

Det eksisterer også en ordning med [refusjon for merverdiavgift for frivillige organisasjoner](#). Heller ikke organisasjoner som nyter godt av denne ordningen, ville dermed få direkte økonomiske fordeler forbundet med lavere merverdiavgift på utvalgte varer og tjenester.

Ovenstående innebærer at betydelige deler av norsk økonomi ikke ville bli (direkte) økonomisk berørt av redusert merverdiavgift knyttet til sirkulær økonomi. Dette forholdet reduserer de økonomiske virkningene av redusert merverdiavgift for sirkulær økonomi.

Det er imidlertid sannsynlig at ulike former for næringsvirksomhet også kan oppnå mer indirekte økonomisk fordeler ved lavere merverdiavgift knyttet til sirkulær økonomi.

Reduserte priser på varer og tjenester knyttet til sirkulær økonomi for forbrukerne kan øke konkurransekraften til slik virksomhet, sammenlignet med annen type virksomhet. Forbrukernes adferd vil dermed kunne bli påvirket i retning av kjøp av varer og tjenester som oppfyller kravene til sirkulær økonomi. Dette vil igjen kunne bidra til at denne andelen av økonomien øker i forhold til ikke-sirkulær økonomi. Et eksempel på dette vil være at forbrukerne velger å reparere produkter framfor å kjøpe nye.

På den annen side kan redusert merverdiavgift som tilfaller forbrukerne, gi lavere priser og dermed økt kjøpekraft for forbrukerne.

Økt kjøpekraft kan igjen gi grunnlag for økt forbruk som kan motvirke (deler av) effektene av økt konkurransekraft for sirkulær økonomi. Dette kan eventuelt motvirkes med større skattebelastninger for kjøp av varer og tjenester som ikke anses å tilfredsstille vilkårene for redusert merverdiavgift. Denne problemstillingen diskuteres ikke nærmere i dette notatet, men viser behovet for å se endringer i merverdiavgiftssystemet i sammenheng med andre tiltak på skatte- og avgiftsområdet.

Det er også mulig at virksomhetene i sirkulær økonomi kan ta ut hele/deler av den reduserte merverdiavgiften for forbrukerne gjennom økte priser og dermed økte inntekter. Dette kan igjen

---

⁴ Det sees her bort virksomhet i offentlig regi som kan være merverdiavgiftspliktig.

⁵ [Hurdalsplattformen](#) inneholder et punkt om å utvikle ordningen med nøytral merverdiavgift i helseforetakene.

styrke virksomhetenes interesse for å delta i den sirkulære økonomien. Et eksempel på dette kunne f.eks. være at enkelte forhandlere i større grad ville satse på reparasjoner og gjenbruk framfor salg av nye produkter.

Når det gjelder mer praktiske utfordringer forbundet med å skille mellom ulike merverdiavgiftssatser for sirkulær økonomi og ikke-sirkulær økonomi, vises det til omtale under avsnitt 4 nedenfor.

Inntektene fra merverdiavgift utgjør en betydelig andel av de samlede årlige skatte- og avgiftsinntektene for staten. Det må derfor ved en reduksjon i merverdiavgiftssatser knyttet til sirkulær økonomi, også tas stilling til hvordan reduserte inntekter for det offentlige skal håndteres.

Reduserte statlige inntekter må enten kompenseres gjennom økning av andre skatter og avgifter, eller gjennom reduserte offentlige utgifter. Det sees her bort fra at inntektsbortfallet ble finansiert gjennom økt årlig uttak fra Statens pensjonsfond utland.

Heller ikke denne problemstillingen drøftes nærmere i dette notatet, men viser at effekter knyttet til en endring av merverdiavgiftssystemet må veies opp mot effektene av andre tiltak for å dekke opp statens inntektsbortfall.

4 Skatteutvalget om merverdiavgift og sirkulær økonomi

Skatteutvalget drøfter i NOU 2022:20 bruk av differensiert merverdiavgift for å fremme sirkulær økonomi:

«Merverdiavgiften ilegges det aller meste av husholdningenes vareforbruk. Det er derfor aktuelt å vurdere om merverdiavgiftssystemet kan brukes til å stimulere til mer sirkulære aktiviteter. Det har vært ulike syn på dette spørsmålet. EU-kommisjonen (2020) presiserer at de ønsker at medlemslandene skal kunne bruke merverdiavgiften aktivt for å stimulere til økt aktivitet innen sirkulær økonomi, for eksempel for reparasjonstjenester. Grønn skattekommisjon (NOU 2015: 15) vurderte imidlertid at merverdiavgiften ikke bør anvendes til å oppnå spesifikke miljømål:

Merverdiavgiften har en ren fiskal begrunnelse og bør innrettes slik at de samfunnsøkonomiske kostnadene ved skatten blir lavest mulig. I tråd med de generelle retningslinjene tilsier dette at merverdiavgiften (og andre fiskale skatter) bør legges på et bredt og generelt grunnlag og at eksisterende unntak eller lave satser bør oppheves. I den grad man ønsker å oppnå miljømål bør dette ivaretas gjennom avgifter på miljøskadelige aktiviteter etter prinsippene om utforming av miljøavgifter eller ved eventuelle tiltak til for eksempel forskning og teknologiutvikling. Miljømål bør ikke søkes ivarettatt gjennom innføring av særordninger i de fiskale skattene som for eksempel merverdiavgiften.

Det bør vurderes om avgiftsfordeler i merverdiavgiftssystemet til tjenester som fungerer som substitutt til kjøp av produkter, kan være egnet til å fremme en mer sirkulær

økonomi. Dette kan være reparasjonstjenester, oppgraderinger, vedlikehold, gjenbruk eller delingstjenester. Det er land som gir støtte gjennom merverdiavgiftssystemet til slike typer tjenester. I Sverige er merverdiavgiftssatsen for et utvalg reparasjonstjenester, herunder reparasjon av klær, sko og sykkel, satt ned fra 25 til 12 pst. Østerrike og Polen har lignende ordninger med redusert sats for arbeidsintensive reparasjonstjenester.

Prisen på de fleste varer reflekterer ikke de reelle kostnadene for samfunnet ved produksjon, bruk og kast av varer, herunder kostnader for miljøet. Det er særlig eksterne kostnader som oppstår i landene hvor varene produseres som mangler en pris. Hvis prisen på de fleste varer ikke reflekterer de reelle miljøkostnadene fra hele produksjonskjeden, kan differensiert merverdiavgiftssats mellom enkelte varer og tjenester være et aktuelt virkemiddel for å prise ekternaliteter som en ikke greier å treffe med målrettede, innenlandske miljøavgifter. Et alternativ er en ordning med direkte subsidier til reparasjons- og gjenbrukstjenester mv., men det er høyst usikkert om en slik ordning vil treffe tjenestepriene like treffsikkert eller være enklere å administrere enn støtte gjennom merverdiavgiftssystemet.

Et supplerende teoretisk argument for lavere merverdiavgiftssats på for eksempel reparasjonstjenester og vedlikehold, er at dette er tjenester som konkurrerer med husholdningenes egenproduksjon. Skatt på arbeid og arbeidsintensive tjenester gir insentiv til å vri egen tidsbruk bort fra det formelle arbeidsmarkedet og inn mot arbeid i egen husholdning. Redusert merverdiavgift på tjenester som konkurrerer med egenproduksjon, kan derfor i noen tilfeller gis en tilleggsbegrunnelse i at det vil motvirke vridningen mellom arbeid og fritid. Skattekillen i arbeidsintensiv tjenesteproduksjon har også negative effekter i form av å stimulere til svart økonomi og redusert deltagelse i det formelle arbeidsmarkedet.

Det er også argumenter mot å bruke merverdiavgiftssystemet til å stimulere til mer sirkulære aktiviteter. Merverdiavgiften har en fiskal begrunnelse og er den skatte- og avgiftsarten som gir staten størst inntekter. Enhetlig merverdiavgiftsstruktur har vært OECDs anbefaling i flere tiår, og utvalget som vurderte merverdiavgiftens satsstruktur (NOU 2019: 11 Enklere merverdiavgift med én sats), anbefalte også én felles sats for alle varer og tjenester. Det ble begrunnet med hensyn til effektivitet og høye administrative kostnader ved en differensiert satsstruktur. Det ble også vist til at fritak og reduserte satser gir kostnader til innflytelsesaktiviteter ved at interessegrupper bruker ressurser for å få utformet skattesystemet på en fordelaktig måte. Utvalget konkluderte med at det finnes mer målrettede virkemidler enn reduserte satser i merverdiavgiften hvis en ønsker å oppnå bestemte helse-, miljø, fordelings- eller næringspolitiske mål.

Redusert merverdiavgiftssats er en subsidie som stimulerer husholdninger og andre sluttbrukere til å forbruke mer av det subsidierte godet. Merverdiavgiftspliktig næringsvirksomhet og store deler av den offentlige sektoren vil i utgangspunktet ikke nyte godt av en slik subsidiering siden merverdiavgiften ikke utgjør en endelig kostnad for disse. Følgelig vil avgiftspliktige virksomheter og offentlig sektor i utgangspunktet ikke stimuleres til sirkulære aktiviteter hvis støtten gis gjennom merverdiavgiftssystemet.

Fritak og reduserte satser i merverdiavgiften skaper avgrensingsproblemer og gir økte administrative kostnader for de næringsdrivende og skattemyndighetene. Et av disse oppstår ved at mange leveranser består av ulike elementer. Et eksempel på dette er reparasjonsoppdrag som ofte omfatter både tjenester og varer. Det kan da være krevende å skille hva som skal kategoriseres som tjenester (med redusert sats) og hva som regnes som varer (med alminnelig sats). Hvis det skal innføres redusert sats for sykkelreparasjoner, må det for eksempel klargjøres hvilke komponenter som kan inngå i leveransen med redusert sats og hvilke som skal ilegges alminnelig sats. Det må da tas konkret stilling til om for eksempel bruk av sykkelolje, nytt sykkelkjede eller ny girkassett skal ha alminnelig sats. Det vil også være en risiko for tilpasninger hvor tilbyderne beregner en større andel av de totale kostnadene med redusert sats (arbeidsinnsats) for å minimere samlet utgående merverdiavgift. Det er imidlertid et spørsmål om også varer som benyttes for å utføre vedlikehold og reparasjoner bør ha den samme satsen som tjenestene. Slike regler vil kunne redusere omfanget av avgrensninger for de som omsetter reparasjonstjenester og stimulere til egeninnsats. På den annen side vil det være problemer med å avgrense hvilke varer som skal omfattes. I en utredning bør det trekkes på erfaringer fra andre land som har innført tilsvarende ordninger.

I NOU 2022:20 drøftes også spørsmål knyttet til merverdiavgift på brukte varer:

«Etter dagens regler er det ved omsetning av brukte varer på nærmere vilkår adgang til å begrense merverdiavgiftsberegningen til virksomhetens avanse. Reglene legger til rette for at selve varen bare blir avgiftsberegnet én gang, mens avansen, tilsvarende som i omsetningskjeden for nye varer, blir merverdiavgiftsberegnet på ordinær måte. Mange av virksomhetene som driver med omsetning av brukte varer, får imidlertid varene som gaver. I disse tilfellene skal det beregnes merverdiavgift av hele kjøpsbeløpet når varene selges.

Redusert sats på omsetning av brukte varer vil i utgangspunktet, på samme måte som redusert sats på reparasjonstjenester, gi incentiv til gjenbruk fremfor kasting og anskaffelse av nye varer. På samme måte som redusert sats på reparasjonstjenester, vil redusert sats på omsetning av brukte varer kun være en fordel for kjøpere som bærer merverdiavgiften som en kostnad. Det betyr at merverdiavgiftspliktig næringsvirksomhet og offentlig forvaltning ikke vil nytte godt av at satsen på brukte varer reduseres.

Det er avgiftstekniske utfordringer knyttet til å skille mellom brukte og nye varer, og det vil være en risiko for uønskede tilpasninger hvis alle brukte varer skal ilegges redusert merverdiavgiftssats. For eksempel vil butikker kunne finne det lønnsomt å la potensielle kunder teste ut produktene på såkalte demodager, for deretter å selge varene som brukte varer med lavere merverdiavgiftssats. For å redusere risikoen for uønskede tilpasninger, må det oppstilles ytterligere vilkår enn at varen brukt. For eksempel kan det tenkes at avgiftsfordelen bør avgrenses til bestemte subjekter, herunder virksomheter som utelukkende omsetter gjenbruksartikler. Utvalget har ikke foretatt nærmere vurderinger av hvordan redusert merverdiavgiftssats for brukte varer kan og bør utformes. Utvalget peker helt kort på at det bør legges vekt på målet om at merverdiavgiftsreglene bør virke nøytralt, herunder mellom aktører som driver omsetning

i Norge og mellom innenlands omsetning og innførsel. Nøytral utforming av merverdiavgiftsreglene er til en viss grad nødvendig også for å etterleve Norges EØS-rettslige forpliktelser.»

5 EU-land med redusert merverdiavgift på reparasjoner av utvalgte produkter

Nedenfor følger en oppsummering av omfanget av redusert merverdiavgift på reparasjoner av enkelte forbruksvarer i land som er medlem av EU per 2022.

Oversikten bygger på opplysninger i en egen skattedatabase for EU.⁶

Land	Sats og type varer med redusert merverdiavgift for reparasjoner per 2022	Standard sats for merverdiavgift i landet per 2022
Malta	5 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	18 %
Sverige	6 % ⁷ på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	25 %
Portugal	6 % på reparasjoner av sykler.	23 %
Belgia	6% på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	21 %
Luxembourg	8 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	17 %
Polen	8 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	23 %
Nederland	9 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	21 %
Slovenia	9,5 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	22 %
Tsjekkia	10 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	21 %
Østerrike	10 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	20 %
Irland (republikken)	13,5 % på reparasjoner av sykler, klær, lintøy, sko og lærvarer.	23 %

Når det gjelder evalueringer av ordningene ovenfor i EU, har Skatteutvalget følgende omtale i NOU 2022:20:

«På starten av 2000-tallet valgte enkelte EU-land å innføre reduserte merverdiavgiftssatser for enkelte arbeidsintensive bransjer. Formålet var å undersøke om reduserte satser kunne føre til lavere priser, som igjen kunne føre til økt etterspørsel og sysselsetting. Belgia, Nederland og Luxemburg innførte reduserte satser for reparasjoner av sykler, sko og lærprodukter, klær og enkelte tekstiler. På det meste ble merverdiavgiftssatsen redusert med 15 prosentpoeng. I Europakommisjonens evalueringsrapport (2003) konkluderes det at redusert merverdiavgiftssats ikke synes å være et egnet virkemiddel for å påvirke etterspørsel og øke sysselsettingen. En viktig

⁶ https://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html

⁷ Skal heves til 12 prosent fra 1. april 2023, jf. nærmere omtale under avsnitt 6 nedenfor.

grunn var at mye av avgiftsreduksjonen aldri ble veltet over til kundene, men heller gikk til økt profittmargin til bedriftene. Det er imidlertid ikke et nødvendig premiss at den fulle merverdiavgiftsreduksjonen for sirkulærtjenester blir videreført til konsumentene i form av lavere priser. Dersom noe av gevinsten ved redusert merverdiavgift tilfaller tjenesteleverandører i sirkulære bransjer, øker det lønnsomheten av innovasjon og nyetableringer. Dette vil øke tilbudet, og det vil på lengre sikt gi økt konkurranse og prispress».

European Environment Information and Observation Network (Eionet) utga i november 2022 en rapport om EUs reparasjonssektor. Eionet drøfter effektene av redusert merverdiavgift, og konkluderer med at det kan ha en positiv effekt, men heller ikke her anslås det noen konkrete effekter:⁸

“The price of a repair does seem to be a major barrier and therefore a reduction through reduced VAT rates could help reduce the price difference between repairing products and buying new ones”.

6 Særskilt om erfaringene i Sverige

Sverige senket merverdiavgiftssatsen på «reparationer av sykler, skor, lædervaror, kläder och hushållslinne» fra den generelle merverdiavgiftssatsen på 25 prosent til 12 prosent fra 1. januar 2017, jf. budsjettproposisjonen for 2017⁹ fra den daværende svenske regjeringen.

Regjeringen antok at reduksjonen vil få flere til å reparere sine sykler, klær og sko framfor å kjøpe nye, men gir ingen konkret vurdering av i hvilket omfang. Den daværende svenske regjeringens begrunnelse og forventede effekter av forslaget om redusert merverdiavgift på visse reparasjoner, framgår av dokumentet som er vedlagt nedenfor:

0557_001.pdf

Fra 1. juli 2022 ble satsen ytterligere redusert til 6 prosent, jf. budsjettproposisjonen for 2022¹⁰ og dokumentet «Fi2021/03224¹¹» fra den daværende svenske regjeringen høsten 2021:

0558_001.pdf

---

⁸ Eionet (2022) [An overview of Europe's repair sector](#), ETC/CE Report 6/2022

⁹ <https://www.regeringen.se/49d951/contentassets/e926a751d9eb4c978c4d892c659ebc8e/budgetproposisjonen-for-2017-hela-dokumentet-prop>

¹⁰ <https://www.regeringen.se/4ad98f/contentassets/cdd922ce835e4da0a87edcb38aafef65/budgetproposisjonen-for-2022hela-dokumentet-prop.2021221.pdf>

¹¹ <https://www.regeringen.se/4a76df/contentassets/e34b21f9ade24f528232c05fbb28df26/ytterligare-sankt-mervardesskatt-pa-vissa-reparationer.pdf>

Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna ble i slutten av 2022 enige om at merverdiavgiften på «reparationer av sykler, skor, lædervarer, kläder och hushållslinne» skulle økes fra 6 til 12 prosent igjen fra 1. april 2023.

Regjeringen Kristersson uttalte bl.a. følgende om effektene av denne økningen:

”Vid höjd mervärdesskatt på reparationer av vissa varor bedöms kostnaden för att köpa reparationstjänsten öka. Därmed minskar incitamenten för konsumenter att reparera redan tillverkade varor i stället för att köpa nya. Det bedöms i sin tur leda till en något försämrad resurshushållning och till att miljöbelastningen från produktionen av nya varor ökar”¹².

Når det gjelder evalueringer av erfaringene med den svenske ordningen slik den var fra 2017 til 1. juli 2022, uttaler Skatteutvalget følgende i NOU 2022:20:

«Dalhammar et al. (2020) gjennomførte en studie for å se hvilke effekter redusert merverdiavgift hadde på bruk av reparasjonstjenester. Studien er basert på intervjuer med 22 reparatører innen fire sektorer: sko, sykler, hvitevarer og elektronikk. Resultatet tyder på at merverdiavgiftsreduksjonen i liten grad førte til økt omsetning av reparasjonstjenester. Det ble pekt på flere årsaker til at tiltaket hadde lav måloppnåelse, blant annet manglende kunnskap om avgiftsendringene, at produkter ikke kan repareres, og lav pris på nye produkter».

De nevnte studiene har sine metodiske svakheter ved at de blant annet baserer seg på intervjuer med et begrenset antall berørte tjenestetilbydere. Det bør derfor vises varsomhet med å trekke klare slutninger fra studiene. For mange varer og varegrupper er det imidlertid vesentlige differanser mellom kostnader knyttet til produksjonen – særlig når denne foregår i lavkostland – og til reparasjon i Norge. Dette tilsier at insentivet til sirkulære aktiviteter gjennom merverdiavgiftssystemet må være av en viss størrelse for å kunne ha markant effekt».

---

¹² Finansdepartementet (2022) [Höjd mervärdesskatt på vissa reparationer](#), Fi2022/02895, oktober 2022